

که در پیش است از تصویب بگذرد. و این هفته یکروز هیچ عیبی ندارد و اگر بنا باشد بیش از این جلسه باشد بنده مخالفم زیرا هوا گرم است و نمی شود کار کرد.

رئیس - رأی میگیریم آقایانی که پیش نهاد آقای دست غیب را تصویب می کنند قیام فرمایند.

(چند نفری قیام کردند)

رئیس - تصویب نشد. پیش نهاد شاهزاده محمد هاشم میرزا.

(باین مضمون خوانده شد)

بنده پیش نهاد می کنم از اول محرم تا بیستم محرم مجلس و کمیسیونها تعطیل باشد.

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا - بنده عرض می کنم اینکه اصولاً آقایان نظر بتعطیل مجلس دارند آیا کمیسیونها هم باید تعطیل باشند یا خیر اگر مقصود اینست که کمیسیونها دائر باشد که اکثر آقایان باید هفته چهار پنج روز بکمیسیونها بیایند و گرمای صبح و عصر چندان فرقی ندارد سه شنبه و پنجشنبه هم تفاوتی ندارد

ولی اگر مقصود این است که کمیسیونها هم نباشند باید توضیح داده شود تا مطلب معلوم باشد.

بلاوه هیچ کسی نکفت که مسئله سیاسی در بین است.

البته این يك حق مشروعی است که آقایان میخواهند حالا از آن استفاده کنند منتهی دیگران از آقایان التماس میکنند که چون قوانین مهمی از قبیل قانون ممیزی و انتخابات و غیره همین طور موقوف مانده اند این چهل روز تعطیل را بیست روز تقلیلش بدهند که آن بیست روز صرف تصویب قوانین بشود. البته معلوم است هوا گرم است و بنده هم از آقایانی که در این هوای گرم کار می کنند قدر دانی می کنم ولی عقیده بنده این است که چهل روز را آقایان به بیست روز تقلیل داده و این التماس را بپذیرند و آقایان امضاء کنندگان هم غالباً از رفقای خود ما هستند و نظریاتشان با ما یکی است و هیچ نظر سیاسی هم در کار نیست منتهی این چهل روز تعطیل را بعضی از آقایان تقاضا دارند به بیست روز تقلیل داده شود و اشکالی هم ندارد.

رئیس - رأی می گیریم پیش نهاد شاهزاده محمد هاشم میرزا. آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند.

(چند نفری قیام کردند)

را حقوق گرفته نشود. رئیس - گمان می کنم همچو پیشنهاد باید برود بکمیسیون مبتکرات. پیش نهاد آقای کارزونی.

(باین عبارت خوانده شد)

بنده پیش نهاد می کنم از فرمالی شانزدهم محرم مجلس و کمیسیونها تعطیل شود. رئیس - البته آقایان متوجه اصل سی و چهارم قانون هستند که اگر فرضاً چهل روز یا دو ماه تعطیل شود هر وقت ده نفر از آقایان از بنده تقاضا کنند بنده میتوانم مجلس خصوصی را تشکیل بدهم و مجلس خصوصی هم میتواند مجلس را تشکیل بدهد. آقای کارزونی.

کارزونی - چون حقیقتاً بنده هیچ موضوعی برای این تعطیل نمی بینم در جواب دلائلی که آقایان اقامه می کنند که قانون اساسی بما این حق را داده است باید عرض کنم که قانون اساسی يك تکالیف و حقوقی هم از ما خواسته است آیا ما بآن حقوق عمل می کنیم که حالا این حق را بخواهیم اجرا کنیم؟! اگر ما بتمام مواد قانون اساسی عمل کرده ایم بنده این مورد را هم تصدیق می کنم که باید تعیل شود لیکن ما چون کاملاً عمل نکرده ایم از این جهت بنده به این تعطیل عقیده ندارم بلاو چیزی با خرد دوره باقی مانده قانون انتخابات باید تکلیفش معین شود تا وسائل انتخاباتش ماه بدوره حدیده ماند. در تمام ایالات و ولایات معین شود و این قانون در کمیسیون مانده و باید هر چه زودتر تکلیفش معلوم شود. این است که بنده از آقایان استرحام می کنم که یافشاری نکنند و از این تعطیل صرف نظر کنند و کم کم بنده خیال می کنم يك چیزی در کار است و مسئله ساده نیست در صورتیکه بدو خیال می کردم که قضیه خیلی ساده است

ولی حالا خیال می کنم ساده نیست از این جهت بنده با این تعطیل مخالفم و از آقایان استدعا دارم که اسباب زحمت درست نکنند.

رئیس - رأی گرفته می شود پیشنهاد آقای کارزونی که تصویب می کنند قیام فرمایند.

(دوسه نفر قیام کردند)

رئیس - تصویب نشد. رأی میگیریم باصل پیشنهاد آقایانی که تصویب می کنند قیام فرمایند.

(جمع کثیری قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد.

دستور جلسه آتیه اولاً راپورت کمیسیون بودجه راجع بود و از دهم خرداد و تیرماه - ثانیاً پیشنهادی که آقای تدین کرده اند.

پیشنهاد می کنند که دو فقره راپورت کمیسیون بودجه راجع با استخدام بکنفر

حداد متخصص برای مدرسه صنعتی دولتی و استخدام دکتر ملچارسکی برای مدرسه دندان سازی جزو دستور جلسه آتیه شود. باید استقراع شود که شش نفر از آقایان پس فردا حضور و الاحضرت شرفیاب شوند. (در این موقع استقراع بعمل آمده آقایان ذیل معین شدند)

آقا ملا فرج الله - آقای آقا شیخ محمد علی الموتی - آقای آقا میرزا محمد خان معظم - آقا شیخ هادی طاهری

رئیس - آقای طاهری جزو هیئت رئیسه هستند.

(مجدداً استقراع شد و آقایان ذیل معین گردیدند)

آقای سهراب خان آقای دکتر محمد خان مصدق - آقا شیخ عبدالرحمن. رئیس - لایحه راجع بفرامین بی مدت هم جزو دستور جلسه آتیه خواهد بود.

مجلس نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد

رئیس مجلس شورای ملی حسین پیرنیا منشی م. شهاب منشی دکتر احتشام طباطبائی

صورت مشروح مجلس یکشنبه چهاردهم تیرماه ۱۳۰۴ مطابق ۱۳ ذیحجه سنه ۱۳۴۳

مجلس سه ساعت قبل از ظهر بر ریاست آقای حسین خان پیرنیا تشکیل و صورت مجلس سه شنبه نهم تیرماه را آقای آقا شیخ هادی طاهری قرائت نمودند.

رئیس - صورت مجلس مخالفی دارد یا نه؟ (گفته شد خیر)

رئیس - آقای ناصر ندامانی. (اجازه)

ناصر ندامانی - البته آقایان نمایندگان در نظر دارند که در جلسه قبل یکی دو نفر از نمایندگان محترم راجع بکنفرانس ژنو اظهاراتی کردند من جمله آقای تقی زاده (در نظر دارم) که در ضمن بیاناتشان بنگرانی افکار عمومی اشاره کردند و نمایندگان محترم را متوجه کردند با اهمیت مذاکراتیکه در ژنو شده است.

تلقى کنیم. اگر آقایان نمایندگان اجازه بدهند عین آن مکتوبی را که رسیده است برای اطلاع عرض کنم. آقای رئیس الوزرا این نطق را در موقعی ایراد میکنند که هیئت آزادیخواهان تبریز در طاق نصرت از ایشان پذیرائی میکنند. يك قسمت از نطقشان مربوط است بکنفرانس ژنو. در موقعیکه حضرت اشرف باین نطق (که عیناً بعرض میرساند) شروع فرمودند ماها بهیچوجه اطلاعی از کنفرانس ژنو و سن ژرمن نداشتیم (همینطور هم بوده است زیرا شش روز بعد از این اخبار در روزنامه جات ما منتشر شده است) فرمودند: گویا در اثناء جنگ بین المللی و یاپس از خاتمه جنگ متفقین. کنفرانس در سن ژرمن بر ریاست مسیو کلمانوز رئیس الوزرا تشکیل داده و چندین مملکت را از دخول اسلحه ممنوع داخته از جمله مملکت با شرافت ایران را داخل آن ممالک ممنوعه قرار داده بودند. در آن تاریخ بهیچ وجه دولت ایران بچنین قراردادی اطلاع نداشت تا اینکه دو سال قبل که من مقداری مهمات و مونیسیون از آلمان و فرانسه خریده و میخواستم وارد کنم ناگهان پرده از روی کار برداشته شد و بنای اعتراض را گذاشتند. ما بهر طور بود آن مهمات و مونیسیون را و از ایران کردیم و بآن قرارداد پرست سخت کردیم که ایران قدیم شش هزار سال مستقل است و ملت ایران در درجه ملل حجه متدین محسوبست و هیچ دولتی نمیتواند در مقدرات و مقررات ایران دخالت نماید دولت ایران در خرید و ورود مهمات آزاد و مختار بوده و خواهد بود. این پرست قویاً جداً تعقیب گردید و مقررات کنفرانس سن ژرمن عملاً و لاسماً لغو گردید. امروز تلگرافی از ژنو بمن رسید (همینطور که این تلگراف میرسد همان روز آقای رئیس الوزرا این نطق را در مجمع آزادیخواهان قرائت میکنند) امروز تلگرافی از ژنو بمن رسید که سرتیب حبیب الله خان شیبانی نماینده دولت ایران در کنفرانس ژنو با دلائل منطقی ثابت نموده است که مقررات کنفرانس سابق لغو شده و قابل مذاکره نیست. در موضوع خلیج فارس که باره نظریات اظهار شده بآن اظهارات هم پرست شده و میشود و کاملاً امید وارم این موضوع هم مرتفع بشود چنانکه گفتم هیچ دولتی حق ندارد در امور ممالک مستقل آزاد ایران بنماید. این خبر را برای آن گفتم - (آقای رئیس الوزرا در ضمن نطقشان جلو گیری

می کنند از این نگرانی که برای ناممکن بود پیدا شود -
 این خبر را برای آن گفتم که ممکن است چند روز دیگر این مطلب در مطبوعات درج شود لذا تکرار آمیگویم این قضیه را هم باید کان لم یکن بدانند
 اما نظریه شخص خودم برای تکمیل اطلاع خاطر آقایان نمایندگان عرض می کنم:
 البته همه آقایان قرارداد ۱۹۱۷ را در نظر دارند که هزاران عوامل از برای تثبیت آن قرارداد خائنه کار رفت. عناصر خائن این مملکت از برای عقد قرارداد حاضر شدند. آمرین قرارداد. ناشرین قرارداد. مبلغین قرارداد. تمام قوای خودشان از برای پیش بردن قرارداد کوشیدند اما همه آقایان میدانند که بر مقابل نفرت عمومی و احساسات عمومی آن قرارداد بکلی لغو و باطل شد. در صورتیکه نفرت عمومی یک قرارداد بآن مهمی را نیست و نابود می کند یک چنین مذاکره که مبنی بر هیچ اساسی نیست.
 بنده تصور می کنم هیچ نباید با اهمیت به هم و همین طوری که آقای رئیس الوزراء فرمودند باید کان لم یکن بدانیم.
 اینکه عرض کردم آثار قرارداد بکلی از بین رفته است لازمست در اینجا توضیح بدهیم که یک اثر آن باقی مانده است و این است که بدبختانه تا کنون عاقدین قرارداد و ناشرین و مبلغین قرارداد جلب بهما که شده اند. اگر آنها هم جلب بهما که بشوند این اثر منفرود هم از این مملکت برداشته میشود.
 آقای رئیس الوزراء در ضمن نطق خودشان یک اشاره بقرارداد سن ژرمن کرده اند که تا دو سال قبل دولت ایران هیچ وجه از این قضیه اطلاعی نداشت و از هر دریچه تحقیق شده است همینطور است که آقای رئیس الوزراء فرموده اند. در آن تاریخ که کلمانسو رئیس کنفرانس بوده یکی از ایرانیها بدون اجازه دولت مرکزی یک کاغذی بآن کنفرانس می نویسد و از قراری که تحقیق و معلوم شده نویسنده شاهزاده فیروز میرزا وزیر امور خارجه وقت بوده است و یک قسمت این محظوراتیکه امروز در نظر گرفته شده است یا مذاکره میشود از اثرات شوم آن مکتوبی است که بکلمانسو نوشته شده آنچه بنده تحقیق کردم در وزارت خارجه بهیچ وجه نوشته که مجاز بکنند ایشان را نشان دادن هیچ و مکتوبی باین کنفرانس موجود نیست و بهیچ وجه وزارت خارجه اطلاع نداشته است باین قضیه که در کنفرانس سن ژرمن وقوع پیدا کرده.
 بنابراین از مجلس شورای ملی تقاضا می کنم برای این که بیشتر از این خرابکاری نکنند و با سعادت مملکت بازی نکنند این قضیه را از وزارت خارجه بخواهند اگر همینطور است که بنده شنیده ام شاهزاده فیروز میرزا را تعقیب و محاکمه کنند و اگر خلاف این است ایشان تبرئه

شوند و بی جهت متهم بهمچو اتهام بدی نباشند و از مجلس هم تقاضا می کنم این قضیه را بلا قندی تلقی نکنند.
 رئیس - آقای داملمانی اجازه
 داملمانی - احتیاج و اضطرار ايجاب میکند که بنده سه چهار دقیقه وقت مجلس را تلف کنم.
 در چند سال قبل يك نفر ممیز میرزا نصرالله خان نام از طرف وزارت مالیه مأمور ممیزی شاه رود شده و يك قسمتهائی از آنجا را برخلاف اصل هیجدهم قانون اساسی ممیزی استنادی کرده اند و تقریباً صد هفتاد و پنج صد صد بلکه صد و سیصد و سیصد و پنجاه و پنج صد صد مالیات بسته و خیملی از آن مردم عین علاقه جات آنرا میفروشند برای ادای مالیات.
 تقریباً آن سال ممیزی مثل عام الفیل مصدر تاریخ شده است مگر هم از وزارت مالیه استرحام شده است که تجدید نظری در ممیزی بشود الهی اکنون توجهی به ریاض و مستدعیات اهالی در وزارت مالیه نشده است. بنده هم مگر اینجا استرحام کردم و سؤال کردم باز هم مورد توجه واقع نشد مخصوصاً دهات پشت بسطام و یک دهی است موسوم بارسبیج که تمام ملک ارسبیج بمالایش ارزش ندارد.
 انتظار هم داشتم که لایحه ممیزی زود تر بگذرد که يك ترفیه حالی از برای آنها پیدا شود و متأسفانه لایحه ممیزی هم معلوم نیست کی میگذرد.
 بعلاوه چند ماه قبل ترا که هم در اطراف و حدود شاه رود حمله کردند و يك غارت های زیادی کردند من جمله گوسفند و اغنام و احشام آنها از بین رفته ولی وزارت مالیه مالایش را میگیرد.
 وزارت مالیه از اینها تلگراف کرد که تفتیش کنند چه خساراتی باهالی وارد شده که تحقیقی بدهند. بعد از تفتیش هم هیچ ترتیب اثری داده نشد و هیچ رعایتی در باره آنها منظور نشد بعلاوه امسال محصول آن حدود راهم سرما زده و از بین رفته است و مالیه هم انبارهای آن ها را مهر و موم کرده و ارزاق آنجا هم در نهایت هسرت است و معلوم هم نیست کی باید اداره کنند در صورتیکه انبارها مهراست و معلوم نیست از کجا مردم باید ارزاق بکنند بعلاوه ابراً در این قسمتها گاو میری هم پیدا شده مخصوصاً در حدود سمنان که عمیق به آن حدود هم سرایت خواهد کرد. خواستم تذکر داده بادم شرح حال آن مردم را که این قدر در مضیقه واقع هستند. خوبست وزارت مالیه يك نظری هم بآنجاها بکنند که مردم در رفاهیت واقع شوند.
 جمعی از نمایندگان - دستور دارم
 آقا سید یعقوب - بنده عرضی دارم لازم است.
 رئیس - شش هفت نفر هستند اسم

جناب عالی هم در اینجا نیست. دستور را پرت کمیسیون فواید عامه راجع بامتیاز راه بندر جز است.
 سلطانی - بنده در دستور عرض دارم.
 رئیس - راجع بدستور فرمایشی دارید؟
 سلطانی - بلی.
 رئیس - فرمائید.
 سلطانی - راجع بقانون درور زمان يك پیشنهادی در جلسه قبل تقدیم شد استدعا می کنم آنرا قرائت فرمائید.
 رئیس - قابل قرائت نیست باید يك ترتیبی در خارج بدهید بعد بیاورید به مجلس.
 راپرت کمیسیون فواید عامه بشرح ذیل قرائت شد
 کمیسیون فواید عامه پیشنهاد آقایان نمایندگان محترم را راجع بامتیاز احداث راه شوسه بندر جز در تحت مطالعه و دقت قرارداد فقط تبصره ماده ۱۱ را بقرار ذیل اصلاح و تصویب مینماید:
 تبصره - دواب واحشام ساکنین دهات اطراف راه برای سیر دوفرسخدر راه مزبور از تأدیه حق العبور معاف خواهند بود.
 رئیس - مخالفی دارد؟
 (گفتند: خیر)
 رئیس - ماده یازدهم هم قرائت می شود با تبصره رای میگیریم.
 (بشرح آتی قرائت شد)
 ماده ۱۱ - صاحب امتیاز مجاز است که پس از ساخته شدن نصف هر يك از راهها بطوری که وزارت فواید عامه تصدیق نماید حق العبور متناسب با تمام تعمیرات راه و اداری آن مطابق تعرفه که با موافقت وزارت فواید عامه تنظیم خواهد شد برای عبور از قسمت ساخته شده دریافت دارد ولی میزان حق العبور بهر جهت از حق العبور بهر جهت از جهت از حق العبور طرقت شوسه دولتی تجاوز نخواهد کرد.
 رئیس - رای گرفته میشود بماده یازدهم با تبصره که قرائت شد. آقایانی که موافقت قیام فرمایند.
 (اغلب قیام نمودند)
 رئیس تصویب شد.
 مذاکرات راجع بکلیات است. در کلیات مخالفی هست یا خیر؟
 (اظهاری نشد)
 رئیس - رای گرفته می شود بکلیه لایحه که مشتمل بر بیست و نه ماده است. آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند.
 (عده کبری قیام نمودند)
 رئیس - تصویب شد. خبر کمیسیون بودجه راجع بدو دوازده برای خرداد و تیر ماه مطرح است.

آقا سید یعقوب - بنده در دستور عرض دارم.
 رئیس - فرمائید.
 آقا سید یعقوب - لایحه پوست بره هم مثل همین لایحه بندر جز بود يك ماده بود و رفت بکمیسیون تقاضای بنده بود که آنهم چون ناقص است تمام شود.
 رئیس - باید رای گرفته شود آقایانی که پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب را تصویب میکنند قیام فرمایند.
 (اکثر نمایندگان قیام نمودند)
 رئیس - تصویب شد.
 (راپرت مزبور بمضمون ذیل قرائت شد)
 خبر از کمیسیون قوانین مالیه - پیشنهاد آقای تدین نماینده محترم در کمیسیون با حضور نماینده وزارت مالیه مطرح و نظر باینکه بودجه صحیه نسبت ببودجه معارف بی اندازه قلیل و از طرفی هم عواید حاصله از اینراه غیر قابل است و با دلایل دیگری که ذکر شد موجب اطناب خواهد بود کمیسیون نمیتواند عقیده سابق خود را که در نتیجه مطالعه وقت کامل تحصیل شده بود تغییر بدهد. فقط کله ایلات بعد از بلوکات تبصره علاوه میشود.
 رئیس - ماده دوم قرائت میشود (اینطور خوانده شد)
 ماده دوم - در موقع صدور پوستهای بره از قرار صدی چهار از قیمت برای حق جواز باید دریافت شود.
 رئیس - آقای تدین (اجازه)
 تدین - بنده مخالفتم با این تبصره بواسطه این است که آن پیشنهادی را که در جلسه گذشته عرض کردم و قابل توجه کمیسیون نشده و رد کرده است بنده معتقدم بهر اندازه که صحیه طرف توجه است بهمان اندازه هم معارف مخصوصاً معارف ابتدائی طرف توجه است بلکه معارف بعقیده بنده لازمتر است دلایلی دارم که حالا عرض می کنم.
 تا مردم از راه معارف بی بهسنت صحت و سلامتی و قدرت نبرند و حس حفظ الصحه در آنها پیدا نشود فایده ندارد. در همین مملکت اشخاصی هستند که بلکه اکثریت این ملت را تشکیل میدهند و معتقدند که اگر يك وقتی تب بکنند گناهایشان اگر بقدر کوهی باشد در اثر آن تب بقدر يك گاه خواهد شد کسی که این عقیده سخیف را داشته باشد معتقد بفظالصحه نیست. در همین شهر بود.
 در موقعی که آبله کوبی مجازو دایر شده بود عده زیادی از مردم استنکاف میکردند از اینکه بروند اطفالشان آبله بکوبند بنده خودم در مدرسه تدین بایک زحمت زیادی اولیاء اطفال را حاضر

میگردیم که حاضر بشوند بچه‌هاشان را آبله بکوبند و میگفتند خیر ما رضی نمی‌شویم. برای اینکه میخواستند بچه‌های ما را داغ کنند که اگر یک روزی بغواهند سر باز- گیری کنند اینها نشان داشته باشند این است درجه معلومات، بعضی آقایان می‌فرمایند حفظ الصحه

آقای سید یعقوب - بنده در جواب فرمایشات آقای تدین عرض میکنم که فرمایشات شما تمام صحیح است لکن این دروقتی است که ماصحیه را گرفته باشیم و معارف را در نظر نداشته باشیم در صورتیکه ما برای معارف بقدری سروسینه زدیم تا اینکه معارف که در دوره چهارم منحصر به مرکز بود در دوره پنجم بسط پیدا کرد و ایالات و ولایات هم رسید پس برای معارف تا اندازه قدم برداشته شده.

که هر کس يك تکه اش را ببرد. جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است. رئیس - کافی است؟ (گفته شد بلی) رئیس - (خطاب با آقای تدین) پیشنهاد سابق را تجدید می‌کنید؟ تدین - بلی.

رئیس - رأی می‌گیریم بصره. آقایان که این تبصره را تصویب میکنند قیام فرمایند. (اکثر برخاستند) رئیس - تصویب شد. رأی می‌گیریم بماده دوم با تبصره آقایان موافقین قیام فرمایند. (اکثر قیام نمودند) رئیس - تصویب شد. در کلیات مخالفی هست؟ آقای رضوی

البته تا بدین سلامت نباشد نمیتواند کار کند اما باید این حس را پیدا کرد که سلامتی بهتر است و بالاخره باید تعصب کرد سلامتی را بنده خیلی تعجب میکنم بسلامت در مسئله صحبه هنوز يك قدمه‌های وسیعی. يك قدمه‌های اطمینان بخشی برداشته نشده است يك اعانه در این شهر و در سایر نقاط پیدا شد برای زلزله زدگان و مصیبت زدگان. تربت این را همه آقایان مسبقاً ندیده‌اند که باید آن تصرف برسد.

در این دوره هم که مجلس يك توجهی بموضوع حفظ الصحه دارد و مخصوصاً بنده تصدیق دارم که در اثر تزریق معارف بنده حالا فهمیده‌ام که محتاج حفظ الصحه هستم ولی در این بودجه که در کمیسیون بودجه هست خودتان ملاحظه فرمودید که دولت توجه تامی نسبت به حفظ الصحه نگرداند است و خودتان تصدیق دارید که به حفظ الصحه در درجه اول و معارف در درجه دوم است و نسبت به معارف هم قدمه‌هایی برداشته شده است هفتصد هزار شبر و خورشید سرخ در مشهد تصمصیم گرفته است که این پنجاه هزار تومان یا کمتر که از بقیه اعانه مانده است دکان بشوند و منازعه و منغلات بشوند و هواید آن را صرف شبر و خورشید سرخ بکنند. حالا اگر اینطور باشد میسر هم

رئیس - تبصره چه؟ اتحاد تجزیه تبصره با ماده. رئیس - خوب پیشنهاد کنید تجزیه میشود. ضیاء - بنده اجازه خواسته‌ام. رئیس - بفرمائید. ضیاء - بنده خواستم تذکر بدهم که آقای تدین کلمه ایالات را فراموش فرمودند. رئیس - هر چه را اضافه کنند پیشنهاد جدیدی میشود و باید قابل توجه بشود (خطاب باتحاد) چه طور تجزیه کنیم.

رئیس - تبصره چه؟ اتحاد تجزیه تبصره با ماده. رئیس - خوب پیشنهاد کنید تجزیه میشود. ضیاء - بنده اجازه خواسته‌ام. رئیس - بفرمائید. ضیاء - بنده خواستم تذکر بدهم که آقای تدین کلمه ایالات را فراموش فرمودند. رئیس - هر چه را اضافه کنند پیشنهاد جدیدی میشود و باید قابل توجه بشود (خطاب باتحاد) چه طور تجزیه کنیم.

قیه اعانه که مبلغ پنجاه هزار تومان است آیا حقیقه صرف مصیبت زدگان شد؟ خیر نشده. بنده اطلاع دارم که اخیراً شبیه شبر و خورشید سرخ در مشهد تصمصیم گرفته است که این پنجاه هزار تومان یا کمتر که از بقیه اعانه مانده است دکان بشوند و منازعه و منغلات بشوند و هواید آن را صرف شبر و خورشید سرخ بکنند. حالا اگر اینطور باشد میسر هم

رئیس - تبصره چه؟ اتحاد تجزیه تبصره با ماده. رئیس - خوب پیشنهاد کنید تجزیه میشود. ضیاء - بنده اجازه خواسته‌ام. رئیس - بفرمائید. ضیاء - بنده خواستم تذکر بدهم که آقای تدین کلمه ایالات را فراموش فرمودند. رئیس - هر چه را اضافه کنند پیشنهاد جدیدی میشود و باید قابل توجه بشود (خطاب باتحاد) چه طور تجزیه کنیم.

رئیس - تبصره چه؟ اتحاد تجزیه تبصره با ماده. رئیس - خوب پیشنهاد کنید تجزیه میشود. ضیاء - بنده اجازه خواسته‌ام. رئیس - بفرمائید. ضیاء - بنده خواستم تذکر بدهم که آقای تدین کلمه ایالات را فراموش فرمودند. رئیس - هر چه را اضافه کنند پیشنهاد جدیدی میشود و باید قابل توجه بشود (خطاب باتحاد) چه طور تجزیه کنیم.

رئیس - تبصره چه؟ اتحاد تجزیه تبصره با ماده. رئیس - خوب پیشنهاد کنید تجزیه میشود. ضیاء - بنده اجازه خواسته‌ام. رئیس - بفرمائید. ضیاء - بنده خواستم تذکر بدهم که آقای تدین کلمه ایالات را فراموش فرمودند. رئیس - هر چه را اضافه کنند پیشنهاد جدیدی میشود و باید قابل توجه بشود (خطاب باتحاد) چه طور تجزیه کنیم.

مسئله صحبه يك چیزی است که در جای خودش خیلی صحیح است ولی عقیده بنده معارف لازم است تا مردم ندانند منافع صحت را و این حس در آنها پیدا نشود که باید صرف و سلامتی را ایجاد کرد نمی‌شود به حفظ الصحه معتقد شد.

رئیس - هر چه را اضافه کنند پیشنهاد جدیدی میشود و باید قابل توجه بشود (خطاب باتحاد) چه طور تجزیه کنیم.

رئیس - تبصره چه؟ اتحاد تجزیه تبصره با ماده. رئیس - خوب پیشنهاد کنید تجزیه میشود. ضیاء - بنده اجازه خواسته‌ام. رئیس - بفرمائید. ضیاء - بنده خواستم تذکر بدهم که آقای تدین کلمه ایالات را فراموش فرمودند. رئیس - هر چه را اضافه کنند پیشنهاد جدیدی میشود و باید قابل توجه بشود (خطاب باتحاد) چه طور تجزیه کنیم.

رئیس - تبصره چه؟ اتحاد تجزیه تبصره با ماده. رئیس - خوب پیشنهاد کنید تجزیه میشود. ضیاء - بنده اجازه خواسته‌ام. رئیس - بفرمائید. ضیاء - بنده خواستم تذکر بدهم که آقای تدین کلمه ایالات را فراموش فرمودند. رئیس - هر چه را اضافه کنند پیشنهاد جدیدی میشود و باید قابل توجه بشود (خطاب باتحاد) چه طور تجزیه کنیم.

حالا در قسمتهای دیگرش کار ندارم بنابراین بنده معتقدم اگر آقایان هلاقه دارند يك نظر لطیف بفرمایند و کلمه معارف را هم اضافه کنند. اگر ده هزار تومان است؟ پنج هزار تومان مال معارف باشد. اگر بیست هزار تومان است ده تا بیست مال معارف باشد.

رئیس - تبصره چه؟ اتحاد تجزیه تبصره با ماده. رئیس - خوب پیشنهاد کنید تجزیه میشود. ضیاء - بنده اجازه خواسته‌ام. رئیس - بفرمائید. ضیاء - بنده خواستم تذکر بدهم که آقای تدین کلمه ایالات را فراموش فرمودند. رئیس - هر چه را اضافه کنند پیشنهاد جدیدی میشود و باید قابل توجه بشود (خطاب باتحاد) چه طور تجزیه کنیم.

رئیس - تبصره چه؟ اتحاد تجزیه تبصره با ماده. رئیس - خوب پیشنهاد کنید تجزیه میشود. ضیاء - بنده اجازه خواسته‌ام. رئیس - بفرمائید. ضیاء - بنده خواستم تذکر بدهم که آقای تدین کلمه ایالات را فراموش فرمودند. رئیس - هر چه را اضافه کنند پیشنهاد جدیدی میشود و باید قابل توجه بشود (خطاب باتحاد) چه طور تجزیه کنیم.

رئیس - تبصره چه؟ اتحاد تجزیه تبصره با ماده. رئیس - خوب پیشنهاد کنید تجزیه میشود. ضیاء - بنده اجازه خواسته‌ام. رئیس - بفرمائید. ضیاء - بنده خواستم تذکر بدهم که آقای تدین کلمه ایالات را فراموش فرمودند. رئیس - هر چه را اضافه کنند پیشنهاد جدیدی میشود و باید قابل توجه بشود (خطاب باتحاد) چه طور تجزیه کنیم.

رئیس - تبصره چه؟ اتحاد تجزیه تبصره با ماده. رئیس - خوب پیشنهاد کنید تجزیه میشود. ضیاء - بنده اجازه خواسته‌ام. رئیس - بفرمائید. ضیاء - بنده خواستم تذکر بدهم که آقای تدین کلمه ایالات را فراموش فرمودند. رئیس - هر چه را اضافه کنند پیشنهاد جدیدی میشود و باید قابل توجه بشود (خطاب باتحاد) چه طور تجزیه کنیم.

رئیس - تبصره چه؟ اتحاد تجزیه تبصره با ماده. رئیس - خوب پیشنهاد کنید تجزیه میشود. ضیاء - بنده اجازه خواسته‌ام. رئیس - بفرمائید. ضیاء - بنده خواستم تذکر بدهم که آقای تدین کلمه ایالات را فراموش فرمودند. رئیس - هر چه را اضافه کنند پیشنهاد جدیدی میشود و باید قابل توجه بشود (خطاب باتحاد) چه طور تجزیه کنیم.

رئیس - تبصره چه؟ اتحاد تجزیه تبصره با ماده. رئیس - خوب پیشنهاد کنید تجزیه میشود. ضیاء - بنده اجازه خواسته‌ام. رئیس - بفرمائید. ضیاء - بنده خواستم تذکر بدهم که آقای تدین کلمه ایالات را فراموش فرمودند. رئیس - هر چه را اضافه کنند پیشنهاد جدیدی میشود و باید قابل توجه بشود (خطاب باتحاد) چه طور تجزیه کنیم.

رئیس - تبصره چه؟ اتحاد تجزیه تبصره با ماده. رئیس - خوب پیشنهاد کنید تجزیه میشود. ضیاء - بنده اجازه خواسته‌ام. رئیس - بفرمائید. ضیاء - بنده خواستم تذکر بدهم که آقای تدین کلمه ایالات را فراموش فرمودند. رئیس - هر چه را اضافه کنند پیشنهاد جدیدی میشود و باید قابل توجه بشود (خطاب باتحاد) چه طور تجزیه کنیم.

رئیس - آقای تقی زاده (اجازه) تقی زاده - عرضی ندارم. رئیس - آقای رضوی (اجازه) رضوی - بنده هم عرض میکنم که اول حفظ الصحه مردم باید تأمین شود بعد معارف.

حکمت - حبیب الله خان کمالوند - دولت آبادی میرزا سید احمد احتشام - میرزا سید احمد خان اعتبار - میرزا احمدخان اتابکی آقا شیخ جلال - محمد هاشم میرزا - آقا سید کاظم یزدی - علانی - سالار اشرف ابراهیم خان - افغمی - آقا شیخ هادی طاهری جهانشاهی - علاء الدین بهجانی

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه) آقا سید یعقوب - عرابض بنده راجع بمخالفات در این موضوع نظیر همان عرابضی است که سابقاً عرض کردم و نه در وزارت مالیه تأثیر کرد و نه در موارد دیگر مخالفت بنده یکی راجع است بمستمری و شهریه که مقرر در مجلس صحبت شد که از این محل راجع به حفظ الصحه و معارف يك كمکی بشود و ابتدا در این باب قدمی برداشته نشده است بری اینکه بودجه وزارت معارف راهم آقایان دیده‌اند که نسبت بآن مساعدتی نشده است.

برای اینکه معارف فرع بر صحت مزاج است و باید مزاج شخص سالم باشد تا اینکه بتواند تحصیلاتی بکند و الا اگر مزاجش سالم نباشد صد نفر معلم بیآورند که با درس بدهند چیزی ملتفت نمی‌شود و اگر بنا شود که این عایدات صرف معارف وصحه هر دو بشود چیزی بآنها نمیرسد و هر دو هم ناقص میشود بنا بر این بنده مخالفم که معارف هم جزئی باشد. جمعی از نمایندگان - (بطور همهمه) کسی تردید ندارد.

امیر اعلم بنده يك توضیحی دارم. رئیس - بفرمائید. امیر اعلم - در موقعی که آقای تدین در پیشنهاد خود توضیحات میدادند راجع بشبر و خورشید يك اظهاراتی فرمودند و نظر باینکه بنده در تأسیس آن مقدم بودم و مذاکره راجع بآن بشخص بنده بر میخورد این بود که خواستم توضیح بدهم آنترتیبی که آقای تدین فرمودند صحیح نیست و تکذیب می‌کنم فقط در تربت ده دوازده هزار تومان از آن اعانه باقی بوده و این پول هاهم تمام بتوسط وزارت مالیه بآنجا فرستاده شده و باتصویب آقای رئیس الموزراء قرار شد که اگر بتمام آفت زدگان يك پولی برسد و راحت شوند

و هم چنین نسبت بوزارت عدلیه تمام آقایان این مسئله را تذکر داده‌اند که باید بقدر امکان نسبت بقوه قضائیه توجه کنیم و حالا مانگه میکنیم در بعضی جاهها كم را برداشته اند و صلحیه نامحدود گذاشته اند در سال گذشته بنده يك عده از و کلاه خدمت آقای رئیس الوزراء رسیدیم و چهل هزار تومان محل پیدا کردیم محکمه قزوین و استر آباد تشکیل شود باز مطابق همان بودجه گذشته عمل کرده و در وزارت مالیه چیزی زیادتر کرده اند. يك مسئله دیگر که بنده در وزارت قبل از جلسه سؤال میکنم و حالا خدا خواسته است که آقای وزیر مالیه هم تشریف دارند که جواب بدهند این است که بنده از کمیسیون سؤال کردم که امسال هوائد ضرابخانه چه طور بوده است؟

رئیس - تبصره چه؟ اتحاد تجزیه تبصره با ماده. رئیس - خوب پیشنهاد کنید تجزیه میشود. ضیاء - بنده اجازه خواسته‌ام. رئیس - بفرمائید. ضیاء - بنده خواستم تذکر بدهم که آقای تدین کلمه ایالات را فراموش فرمودند. رئیس - هر چه را اضافه کنند پیشنهاد جدیدی میشود و باید قابل توجه بشود (خطاب باتحاد) چه طور تجزیه کنیم.

رئیس - تبصره چه؟ اتحاد تجزیه تبصره با ماده. رئیس - خوب پیشنهاد کنید تجزیه میشود. ضیاء - بنده اجازه خواسته‌ام. رئیس - بفرمائید. ضیاء - بنده خواستم تذکر بدهم که آقای تدین کلمه ایالات را فراموش فرمودند. رئیس - هر چه را اضافه کنند پیشنهاد جدیدی میشود و باید قابل توجه بشود (خطاب باتحاد) چه طور تجزیه کنیم.

رئیس - تبصره چه؟ اتحاد تجزیه تبصره با ماده. رئیس - خوب پیشنهاد کنید تجزیه میشود. ضیاء - بنده اجازه خواسته‌ام. رئیس - بفرمائید. ضیاء - بنده خواستم تذکر بدهم که آقای تدین کلمه ایالات را فراموش فرمودند. رئیس - هر چه را اضافه کنند پیشنهاد جدیدی میشود و باید قابل توجه بشود (خطاب باتحاد) چه طور تجزیه کنیم.

رئیس - تبصره چه؟ اتحاد تجزیه تبصره با ماده. رئیس - خوب پیشنهاد کنید تجزیه میشود. ضیاء - بنده اجازه خواسته‌ام. رئیس - بفرمائید. ضیاء - بنده خواستم تذکر بدهم که آقای تدین کلمه ایالات را فراموش فرمودند. رئیس - هر چه را اضافه کنند پیشنهاد جدیدی میشود و باید قابل توجه بشود (خطاب باتحاد) چه طور تجزیه کنیم.

رئیس - تبصره چه؟ اتحاد تجزیه تبصره با ماده. رئیس - خوب پیشنهاد کنید تجزیه میشود. ضیاء - بنده اجازه خواسته‌ام. رئیس - بفرمائید. ضیاء - بنده خواستم تذکر بدهم که آقای تدین کلمه ایالات را فراموش فرمودند. رئیس - هر چه را اضافه کنند پیشنهاد جدیدی میشود و باید قابل توجه بشود (خطاب باتحاد) چه طور تجزیه کنیم.

رئیس - تبصره چه؟ اتحاد تجزیه تبصره با ماده. رئیس - خوب پیشنهاد کنید تجزیه میشود. ضیاء - بنده اجازه خواسته‌ام. رئیس - بفرمائید. ضیاء - بنده خواستم تذکر بدهم که آقای تدین کلمه ایالات را فراموش فرمودند. رئیس - هر چه را اضافه کنند پیشنهاد جدیدی میشود و باید قابل توجه بشود (خطاب باتحاد) چه طور تجزیه کنیم.

رئیس - تبصره چه؟ اتحاد تجزیه تبصره با ماده. رئیس - خوب پیشنهاد کنید تجزیه میشود. ضیاء - بنده اجازه خواسته‌ام. رئیس - بفرمائید. ضیاء - بنده خواستم تذکر بدهم که آقای تدین کلمه ایالات را فراموش فرمودند. رئیس - هر چه را اضافه کنند پیشنهاد جدیدی میشود و باید قابل توجه بشود (خطاب باتحاد) چه طور تجزیه کنیم.

رئیس - تبصره چه؟ اتحاد تجزیه تبصره با ماده. رئیس - خوب پیشنهاد کنید تجزیه میشود. ضیاء - بنده اجازه خواسته‌ام. رئیس - بفرمائید. ضیاء - بنده خواستم تذکر بدهم که آقای تدین کلمه ایالات را فراموش فرمودند. رئیس - هر چه را اضافه کنند پیشنهاد جدیدی میشود و باید قابل توجه بشود (خطاب باتحاد) چه طور تجزیه کنیم.

رئیس - تبصره چه؟ اتحاد تجزیه تبصره با ماده. رئیس - خوب پیشنهاد کنید تجزیه میشود. ضیاء - بنده اجازه خواسته‌ام. رئیس - بفرمائید. ضیاء - بنده خواستم تذکر بدهم که آقای تدین کلمه ایالات را فراموش فرمودند. رئیس - هر چه را اضافه کنند پیشنهاد جدیدی میشود و باید قابل توجه بشود (خطاب باتحاد) چه طور تجزیه کنیم.

رئیس - تبصره چه؟ اتحاد تجزیه تبصره با ماده. رئیس - خوب پیشنهاد کنید تجزیه میشود. ضیاء - بنده اجازه خواسته‌ام. رئیس - بفرمائید. ضیاء - بنده خواستم تذکر بدهم که آقای تدین کلمه ایالات را فراموش فرمودند. رئیس - هر چه را اضافه کنند پیشنهاد جدیدی میشود و باید قابل توجه بشود (خطاب باتحاد) چه طور تجزیه کنیم.

رئیس - تبصره چه؟ اتحاد تجزیه تبصره با ماده. رئیس - خوب پیشنهاد کنید تجزیه میشود. ضیاء - بنده اجازه خواسته‌ام. رئیس - بفرمائید. ضیاء - بنده خواستم تذکر بدهم که آقای تدین کلمه ایالات را فراموش فرمودند. رئیس - هر چه را اضافه کنند پیشنهاد جدیدی میشود و باید قابل توجه بشود (خطاب باتحاد) چه طور تجزیه کنیم.

رئیس - تبصره چه؟ اتحاد تجزیه تبصره با ماده. رئیس - خوب پیشنهاد کنید تجزیه میشود. ضیاء - بنده اجازه خواسته‌ام. رئیس - بفرمائید. ضیاء - بنده خواستم تذکر بدهم که آقای تدین کلمه ایالات را فراموش فرمودند. رئیس - هر چه را اضافه کنند پیشنهاد جدیدی میشود و باید قابل توجه بشود (خطاب باتحاد) چه طور تجزیه کنیم.

پیدا کند و اما راجع به مسئله پول های شکسته اگر آقای آقا سید یعقوب قلابه ندهد مراجعه کرده بودند و اطلاع پیدا میکردند این اندازه اینجا اظهار حرارت نمیکردند.

پولهای شکسته عبارت از پول هائی است که خود مردم خراب میکنند حالا جهل است یا نادانی است در هر صورت خودشان ضرر وارد میآورند پول را میگیرند سوراخ میکنند یا دسته بان میگذارند و خراب وضایع میکنند و همان سکه را که میفرمایند سکه دولت است و صورت شاه دارد خرابش میکنند وقتی که سکه را خراب کردند البته آن اعتباریکه روز اول داشته پیدانمیکند.

اینست که این حرارتها در اینموقع لازم نبود و این گفتگوها در موضوع تصویب يك دوازدهم و دودوازدهم مناسب نبود و اگر شریه هزار تومانی هم داده میشود كمافی السابق داده میشود هر وقت گتتید ندهید ماهم نمیدهیم و بالاخره تكلیف وزارت مالیه این است که هر چه مجلس تصویب کند اجرا نماید و هر چیزی را که مجلس تصویب نکرد آنرا اجرا نکنند و اگر میدانید از برای يك ماهی که گذشته است و ماهی که الان نیمه شده است و تمام خواهد شد و همانطور هم که میفرمائید هنوز هم بودجه بجنس نیامده و تعطیل هم خواهد شد و باین زودی نخواهد آمد و بعد هم که وارد مجلس شود معلوم نیست مجلس بان زودی بتواند تصویب کند . باین حال اگر مخارج دولت را باید کرد رأی بدهید و اگر نباید کرد رأی ندهید.

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

شیروانی - بنده مخالفم کافی نیست. رئیس - رأی میگیریم . آقایانی که مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - معلوم می شود کافی است . رأی گرفته میشود بماده واحده آقایانی که تصویب می کنند ورقه سفید و الاورقه کبود خواهند داد

(اخذ و استخراج آراء بعمل آمده هفتاد و هفت ورقه سفید تعداد شد) رئیس - عده حضار هشتاد و پنج باهفتاد و هفت رأی تصویب شد . اسمی رأی دهندگان - آقایان: آقا سید حسن کاشانی - آقا شیخ هادی طاهری - حاج سید عبدالعلی دیباید کتر امیر خان اعلم قائم مقام - آقا میرزا محمدخان مصفوق - امیر حسین خان بختیاری - عظیمی - داور اکبر میرزا - حسنعلی خان فرمند - آقا میرزا محمد تقی ذوالقدر - فرج الله خان آصف مدرس نجات - آقا میرزا محمد تقی بهار - شیخ الاسلام ملایری - ضیاءالاطباء - آقا میرزا علی خان طیبی - زعیب - دستغیب حاج میرزا علیرضا - معق الملماء - حاج شیخ عبدالرحمن - بیات - صدرائی - محمد ولی خان اسدی - دکتر حسین خان بهرامی تدین

آقا میرزا محمد به خان وحید - سهراب زاده - صدر الملماء مفتی - آقا فارصهدوری رهنما آقا آقاخان د کتر آقایان - ناصر

برای این که یکتعدادی نقره نفع ببرند و اگر ما این ترتیب را ادامه بدهیم آن اشخاص بیشتر باین کار مبادرت می کنند از این جهت دولت بنا را بر این گذاشت که بعد از این پولهای شکسته را قبول نکنند اما يك مقداری کسر کند .

اینست که این حرارتها در اینموقع لازم نبود و این گفتگوها در موضوع تصویب يك دوازدهم و دودوازدهم مناسب نبود و اگر شریه هزار تومانی هم داده میشود كمافی السابق داده میشود هر وقت گتتید ندهید ماهم نمیدهیم و بالاخره تكلیف وزارت مالیه این است که هر چه مجلس تصویب کند اجرا نماید و هر چیزی را که مجلس تصویب نکرد آنرا اجرا نکنند و اگر میدانید از برای يك ماهی که گذشته است و ماهی که الان نیمه شده است و تمام خواهد شد و همانطور هم که میفرمائید هنوز هم بودجه بجنس نیامده و تعطیل هم خواهد شد و باین زودی نخواهد آمد و بعد هم که وارد مجلس شود معلوم نیست مجلس بان زودی بتواند تصویب کند . باین حال اگر مخارج دولت را باید کرد رأی بدهید و اگر نباید کرد رأی ندهید.

جمعی از نمایندگان تنفس رئیس - بعد از تنفس دو نفر کسری اعضا کمیسیون عدلیه باید انتخاب شود (در اینموقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از یکساعت مجدداً تشکیل گردید رئیس - آقای نصرت الدوله (اجازه)

نصرت الدوله - امروز صبح قبل از اینکه بجنس بیایم یکی از نمایندگان معترم در ضمن مذاکره راجع بقرار داد اسلحه و جریاناتی که فعلا هست اشاره به معاهده و قرارداد سن ژرمن کرده بودند و در ضمن آن هم اسمی از بنده آورده بودند .

بنده در آن قسمتی که راجع ببعود است فقط لازم می دانم توضیحی بدهم و خیلی میل داشتم که ناطق معترم اینجا تشریف می داشتند و خودشان توضیحاتی را که بنده می دهم استماع کنند

در اینموقع آقای ناصر وارد شدند نصرت الدوله - قبل از خاطر معترم آقایان را متذکر می کنم چنانکه ملاحظه فرمودند و اطلاع دارند در قرارداد موسوم به تنظیم تجارت اصلی آن تنظیم تجارت اسلحه جنگی و متع از قاچاق است

همان قرارداد است که مدتی مطرح مذاکره بود و اخیراً گویا در زو امضاء شده پس حقیقتاً توضیحاتی که در این موضوع داده میشود از نقطه نظر فعالیت نیست و از نقطه نظر روشن کردن يك مطلب تاریخی است .

نکته دومی که آقایان معترم را متذکر می کنم این است که البته پس از اصفاء

ندامانی - دیوانبیکگی - فاطمی جهانشاهی فیروز میرزا فیروز - خواجوی حاج میرزا اسدالله هرزی - شادلو - معظمی - ارباب کیخسرو - اسکندری - سهرابخان لطف الله خان تقوایی - میرزائی شریعتمدار ضیاء - آقا سید علاءالدین - داگر اعتبار قوام صدیقی - آقا میرزا حبیب الله خان کمالوند - اتحاد کازرونی - اخگر

سلیمان میرزا - آقا میرزا عبدالعزیز صدر آقا میرزا رضا خان حکمت - تقی زاده - اسمعیل تشقائی - دولت آبادی - انابیکی آقا سید کاظم زیدی - علائی - سلطان ابراهیم خان انخومی - شریعت زاده - عراقی - حیدر قلی میرزا حشمتی - اجاق - آقا میرزا سید احمد احتشام

بعضی از نمایندگان تنفس رئیس - بعد از تنفس دو نفر کسری اعضا کمیسیون عدلیه باید انتخاب شود (در اینموقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از یکساعت مجدداً تشکیل گردید رئیس - آقای نصرت الدوله (اجازه)

نصرت الدوله - امروز صبح قبل از اینکه بجنس بیایم یکی از نمایندگان معترم در ضمن مذاکره راجع بقرار داد اسلحه و جریاناتی که فعلا هست اشاره به معاهده و قرارداد سن ژرمن کرده بودند و در ضمن آن هم اسمی از بنده آورده بودند .

بنده در آن قسمتی که راجع ببعود است فقط لازم می دانم توضیحی بدهم و خیلی میل داشتم که ناطق معترم اینجا تشریف می داشتند و خودشان توضیحاتی را که بنده می دهم استماع کنند

در اینموقع آقای ناصر وارد شدند نصرت الدوله - قبل از خاطر معترم آقایان را متذکر می کنم چنانکه ملاحظه فرمودند و اطلاع دارند در قرارداد موسوم به تنظیم تجارت اصلی آن تنظیم تجارت اسلحه جنگی و متع از قاچاق است

همان قرارداد است که مدتی مطرح مذاکره بود و اخیراً گویا در زو امضاء شده پس حقیقتاً توضیحاتی که در این موضوع داده میشود از نقطه نظر فعالیت نیست و از نقطه نظر روشن کردن يك مطلب تاریخی است .

نکته دومی که آقایان معترم را متذکر می کنم این است که البته پس از اصفاء

شد مطابق نظامنامه هم رأی دادید چیزی نیست که برگشت کند . آقای عراقی (اجازه)

عراقی - بنده خیلی تعجب می کنم که آقای دامغانی حکم را بردند روی يك موضوعی که عبارت بود از رأی اغلب آقایان نمایندگان در صورتیکه اینطور نیست اغلب آقایان نمایندگن با همین اینکه تبصره چه چیز است رأی دادند . يك نفر از آقایان نمایندگن و خادامه هم بنده هستم که فهمیدم ورأی دادم هیچ وقت نفهمیده رأی نمیدهم . رئیس - خبر کمیسیون فوائد عامه راجع بفرامین بی مدت مطرح است آقای مدرس پیشنهاد کرده اند از دستور خارج شود . آقای مدرس (اجازه)

مدرس - چون این مسئله بعقیده بنده يك مسئله مهمی است و باالفعل اقتضا ندارد یعنی حالت بنده که اقتضا ندارد فکر کنم لذا اگر آقایان صلاح میدانند خوبست بماند برای يك رفتی که بهتر بتوانیم در اطرافش فکر کنیم این است که این پیشنهاد را بنده کردم و موافق باشم به آقایان هم هست . رئیس - آقای نصرت الدوله (اجازه)

نصرت الدوله - بنده تصور می کردم که این مسئله مطرح میشود اگر مطرح شد آن وقت بنده عرض می کنم . رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا - بنده با مطرح شدنش تاریخی مطرح است و ممکن است عین آن مرسله راهم امر بانشارش بدهند . مخصوصاً در آن مرسله بنده کردم کدولت ایران نمیتواند قبول کند که دیگران در حدود بری و بحری متعلق بدولت ایران حق نظارت و تفتیش ولو برای مسئله تنظیم تجارت اسلحه بامنع از قاچاق برای خودشان تصویب میکنند .

این بود خلاصه اصلاحاتی در آنوقت از جریان امر داشتم و باقی مسائل را آنوقت که راجع به تنظیم تجارت اسلحه است البته آقای وزیر خارجه باینکی اضافه هیئت معترم دولت در هر موقعی که مناسب بدانند خواهند داد و البته بنده هم سر خواهیم کرد که خیلی زودتر توضیح بدهم برای این که عرایضی که بنده امروز اینموقع کردم از طرف هیئت دولت هم میشود .

رئیس - آقای دامغانی (اجازه) دامغانی - در تبصره که راجع بان داده میشود از نقطه نظر فعالیت نیست و از نقطه نظر روشن کردن يك مطلب تاریخی است .

رئیس - این تبصره سه دفعه قرائت (همه بین نمایندگان) رئیس - این تبصره سه دفعه قرائت

که بخصوص راجع بالغاء فرامین بی مدت است مسئله الغاء فرامین بی مدت تصمیم تازه نیست که اتخاذ شده باشد . ار طرف دولتهای مختلفه در مواقع مختلفه مکرر اظهار شده است که این فرامین اعتبار ندارد و این لایحه قانونی فقط همان تصمیمات گذشته دولتها است و خود لایحه هم که بعقیده بنده از نقطه نظر مصالح مملکتی فوق العاده جالب توجه است دارای روشوراست و فلسفه دوشور این است که در موردی ممکن است مجلس شورای ملی در ضمن شورا اول امان نظر بکند و اظهار عقیده بکند که برای شوردوم زمینه حاضر تر باشد و با در نظر گرفتن اصلاحات تصمیم مقتضی اتخاذ شود

لذا موکول کردن رسیدگی این لایحه را بیک وقت غیر معلومی بنظر بنده مقرون بمصالح مملکت نیست مدرس - آقایان عرضی دارم اجازه میفرمائید؟ رئیس - بگذارید پیشنهادتان را بخوانند (پیشنهاد ایشان بشرح ذیل قرائت شد) پیشنهاد میکنم لایحه راجع بفرامین بی مدت از دستور امروز خارج شود . مدرس - البته در توضیح پیشنهاد باید مختصر عرض کنم ولیکن يك فرمایشی آقای وزیر فوائد عامه فرمودند که بنده اجازه می خواهم چند کلمه زیاده تر عرض کنم فرمودند دولتها این کارها را کرده اند بنده اصلش نمی فهمم این دولت ها این کارها را میکنند

تصویب نامه ها صادر میکنند فرامین هم نحو امتیاز است و همین طور که امتیاز حدوداً با مجلس شورای ملی است بقائاً هم با مجلس شورای ملی است و هیچ دولتی نمیتواند امتیاز را مدتش را کم کند یا زیاد کند اگر امتیاز با مجلس شورای ملی است حدوداً و بقائاً با مجلس شورای ملی است و هر گاه دولت ها اینطور بکنند میگوئیم حق ندارند .

مخصوصاً عرض میکنم در امتداد اختصاصات و امتیازات و قراردادها دولتها حق ندارند این کارها را بکنند و مختص بمجلس شورای ملی است و اما راجع بپیشنهادی که عرض کردم من مخالفتم با آقایان ندارم و اصولاً می خواهم عرض کنم امتیاز بی مدت غلط است زیرا یکی از قراردادها و معاملات است و باید مدت داشته باشد ولی تقاضا کردم بماند برای موقع دیگر که خوب در اطرافش فکر کنیم والبته مخالفتی هم با اصل قضیه ندارم و آن انشاء الله از روی فکر و تأمل مظلومه میکنم

بعد البته هر چه صلاح بمجلس شورای ملی است رفتار خواهند کرد بنده تقاضای

همین است حالا مختارید قبول بفرمائید مختارید قبول بفرمائید وزیر فوائد عامه - بنده در باب اصل پیشنهاد دیگر عرضی نخواهم کرد و به حکمیت آقایان نمایندگن و انگذار میکنم و اما در باب يك قسمت از فرمایش آقای مدرس خودم را مجبور می دانم بملل زیاد می که فعلاً نمی خواهم داخلش شوم يك قسمت از فرمایش آقا را تردید نمی کنم

راست است بنده تصدیق می کنم که دادن امتیازات از وظایف مجلس شورای ملی است و امتیازی که بدون تصویب مجلس شورای ملی داده شده باشد از درجه اعتبار ساقط است . این قسمت هیچ محل تردید و كلام نیست ولی در عین حال از نقطه نظر اصل مطلب این قاعده را کلی نمی توانی گفت که هر فرمانی را که بمجلس شورای ملی نقض نکرده است بحال خود باقی است و معتبر است ای بسا فرامین بوده است که دولت لغو کرده است و نقضش هم معتبر است و باید هم معتبر دانست

رئیس - رأی می گیریم پیشنهاد آقای مدرس آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند) رئیس - تصویب شد . پیشنهاد جمعی از آقایان نمایندگن (بشرح آتی خوانده شد) چون بهمان دلالی که جلسات مجلس تعطیل شده میباید کمیسیونها نیز تعطیل کرد و این مطلب نیز لازمست از طرف مجلس شورای ملی تصریح شود لهذا پیشنهاد میکنم از بیستم ذیحجه الی آخر محرم کمیسیونها هم تعطیل شود

رئیس - رأی می گیریم پیشنهاد آقای مدرس آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند) رئیس - تصویب شد . پیشنهاد جمعی از آقایان نمایندگن (بشرح آتی خوانده شد) چون بهمان دلالی که جلسات مجلس تعطیل شده میباید کمیسیونها نیز تعطیل کرد و این مطلب نیز لازمست از طرف مجلس شورای ملی تصریح شود لهذا پیشنهاد میکنم از بیستم ذیحجه الی آخر محرم کمیسیونها هم تعطیل شود

رئیس - رأی می گیریم پیشنهاد آقای مدرس آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند) رئیس - تصویب شد . پیشنهاد جمعی از آقایان نمایندگن (بشرح آتی خوانده شد) چون بهمان دلالی که جلسات مجلس تعطیل شده میباید کمیسیونها نیز تعطیل کرد و این مطلب نیز لازمست از طرف مجلس شورای ملی تصریح شود لهذا پیشنهاد میکنم از بیستم ذیحجه الی آخر محرم کمیسیونها هم تعطیل شود

رئیس - رأی می گیریم پیشنهاد آقای مدرس آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند) رئیس - تصویب شد . پیشنهاد جمعی از آقایان نمایندگن (بشرح آتی خوانده شد) چون بهمان دلالی که جلسات مجلس تعطیل شده میباید کمیسیونها نیز تعطیل کرد و این مطلب نیز لازمست از طرف مجلس شورای ملی تصریح شود لهذا پیشنهاد میکنم از بیستم ذیحجه الی آخر محرم کمیسیونها هم تعطیل شود

رئیس - رأی می گیریم پیشنهاد آقای مدرس آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند) رئیس - تصویب شد . پیشنهاد جمعی از آقایان نمایندگن (بشرح آتی خوانده شد) چون بهمان دلالی که جلسات مجلس تعطیل شده میباید کمیسیونها نیز تعطیل کرد و این مطلب نیز لازمست از طرف مجلس شورای ملی تصریح شود لهذا پیشنهاد میکنم از بیستم ذیحجه الی آخر محرم کمیسیونها هم تعطیل شود

رئیس - رأی می گیریم پیشنهاد آقای مدرس آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند) رئیس - تصویب شد . پیشنهاد جمعی از آقایان نمایندگن (بشرح آتی خوانده شد) چون بهمان دلالی که جلسات مجلس تعطیل شده میباید کمیسیونها نیز تعطیل کرد و این مطلب نیز لازمست از طرف مجلس شورای ملی تصریح شود لهذا پیشنهاد میکنم از بیستم ذیحجه الی آخر محرم کمیسیونها هم تعطیل شود

رئیس - رأی می گیریم پیشنهاد آقای مدرس آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند) رئیس - تصویب شد . پیشنهاد جمعی از آقایان نمایندگن (بشرح آتی خوانده شد) چون بهمان دلالی که جلسات مجلس تعطیل شده میباید کمیسیونها نیز تعطیل کرد و این مطلب نیز لازمست از طرف مجلس شورای ملی تصریح شود لهذا پیشنهاد میکنم از بیستم ذیحجه الی آخر محرم کمیسیونها هم تعطیل شود

رئیس - رأی می گیریم پیشنهاد آقای مدرس آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند) رئیس - تصویب شد . پیشنهاد جمعی از آقایان نمایندگن (بشرح آتی خوانده شد) چون بهمان دلالی که جلسات مجلس تعطیل شده میباید کمیسیونها نیز تعطیل کرد و این مطلب نیز لازمست از طرف مجلس شورای ملی تصریح شود لهذا پیشنهاد میکنم از بیستم ذیحجه الی آخر محرم کمیسیونها هم تعطیل شود

رئیس - رأی می گیریم پیشنهاد آقای مدرس آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند) رئیس - تصویب شد . پیشنهاد جمعی از آقایان نمایندگن (بشرح آتی خوانده شد) چون بهمان دلالی که جلسات مجلس تعطیل شده میباید کمیسیونها نیز تعطیل کرد و این مطلب نیز لازمست از طرف مجلس شورای ملی تصریح شود لهذا پیشنهاد میکنم از بیستم ذیحجه الی آخر محرم کمیسیونها هم تعطیل شود

دو سه ساعت مادر جلسات علنی حاضر نشویم آن مقصود آقایان حاصل نمیشود از این جهت ما این پیشنهاد را کردیم جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است . (بعضی گفتند کافی نیست) رئیس - آقای داور (اجازه) داور موافقم رئیس - آقای روحی (اجازه) روحی - آن روزی که مارأی دادیم بتمتعیل مجلس رأی دادیم نه بکمیسیونها (همه بین نمایندگان)

روحی - حالا اجازه بفرمائید بنده عرضی بکنم بعد جواب بماند بهمان بدهد الان کمیسیون بودجه بایستی بودجه مملکت را حاضر کند بمجلس تقدیم کند بعلاوه کارهای مهم دیگری است که باید تهیه بشود که مجلس شورای ملی بتواند بعد از دو سال يك کارهایی بکند و يك بودجه برای مملکت تهیه کرده باشد . کمیسیون عدلیه آلان يك کارهای بسیار مهمی دارد که باید انجام بدهد و اختیارات شخصی هم دارد و هیچ مربوط بمجلس نیست و کمیسیون عدلیه هر راتی که بدهد مطاع است بعلاوه قانون میزنی يك قانونی است که مملکت به آن احتیاج دارد .

حاج میرزا عبدالوهاب تمام شده روحی - مادداش در کمیسیون دفن شده آنا میگویند تمام شده بنده عرض میکنم تمام نشده و شما هم حاضر نیستید که این قانون تمام بشود . حاج میرزا عبدالوهاب شما حاضر نیستید تمام بشود .

روحی - و بالاخره بنده مخالفم با اینکه کمیسیونها تعطیل کنند و کمیسیونها کاملاً باید مشغول باشند . جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است . رئیس - رأی میگیریم آقایانیکه مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - اکثریت است . این پیشنهادی که شده است بطور مطلق است کمیسیون عرایض گمان میکنم باید مشغول بکار باشد .

رئیس - رأی میگیریم به این پیشنهاد آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند) رئیس - تصویب شد . (در این موقع عریضه مستعان الملک بشرح آتی قرائت شد)

هفتم خردادماه ۱۳۰۴ مقام منبع و مقدس ریاست معترم مجلس شورای ملی

و اگر بنا باشد کمیسیونها نشود از اینکه هفته

اغلب و کلاه محترم از شرح خدمات و جان فشانی این بنده در راه مشروطیت و آزادی اطلاع دارند که هیچ گونه از بنل جان و مضایقه نکردم و بطور خوبی خاطر ذوات مقدس مستحضراست که آنچه داشتم از دست داده و مبالغی هم مقروض گشتم ولی مختصر داری برای اعاشه عائله خود نگاه داشته بودم و حال هم هیچ گونه طعمی بمال دولت و ملت نداشته و ندارم ولی آبا سزاوار بود بعوض قدردانی و تشویق آن باقیمانده داری را نیز دولت های سابق از خانه مسکونی و چهار سال محصول ملک و بردن يك ملك پارچه شش دانگی بنده را برده و نوزده ماه با جمعی در این استان قدس پناهانده و تحال توجهی بمراضی مظلومانه ما نفرمایند از آنجائی همل بنده هم جزو

همل متخصصین بوده داخل در مذاکرات خصوصی نگشته خاطر آن ذوات مقدس را جلب و عرض میکنم هراض با متخصصین منقسم بدو قسم است یکی راجع باشخصاسیکه طلب آنها تصدیق و باوجود مساعدت های کاملاً حضرت اشرف آقای رئیس الوزراء و پیشنهاد کتر میلیسیونوز نتیجه از او گرفته نشده دوم راجع بعبادیت که اشخاص بردول داشته وزارت جلیه مالیه حاضر نمیشود در مرجع تظلمات عمومی که قانون اساسی هدلیه را معین نموده جواب بگوید

در باب دعاوی قسم اول که دولت تصدیق کرده استدهای ما این است که هر چه ممکن بشود زودتر مجلس مقدس پیشنهاد محترم دولت را راجع بپیشنهاد کتر میلیسیو و پرداخت دیون عمومی که دولت تصویب فرموده ازدادن خالصه که بعضی بجز از ضرر برای دولت ندارد از مجلس مقدس گذرانیده که امضای دولت محترم و محفوظ طلبکاران بموقوف حقه خود رسیده آسوده شوند و امضای محترم دولت در نزد داخله و خارجه دارای اعتباری گردد

راجع بدعاوی قسم دوم استدها داریم طرخی را که آقای داور عده از نمایندگان راجع بترتیب رسیدگی بدعاوی افراد از دولت پیشنهاد کرده اند و بکمیسون هدلیه و مالیه مراجعه شده زودتر تصویب فرمایند تا تکلیف ارباب طلب معلوم و هیئت محترم دولت نیز از گرفتاری این مسئله نجات یابد

رئیس - این هر بیضه را کمیسون هراضی رای داده اند در مجلس قرائت شود
آقای فاطمی
(اجازه)

فاطمی بنده میخواستم عرض کنم که کمیسون فرامین مالیه مشغول رسیدگی به لایحه دیون دولت بود و دو جلسه اخیر هم موادی تنظیم شد که آقای وزیر مالیه گرفته بپیرند در وزارت مالیه که يك مطالعات زیادتری درش بکنند و بیاورند و اگر در جلسه فردا

بیاورند در کمیسون فرامین مالیه بزودی تمام خواهد شد و راپرتش تقدیم مجلس خواهد شد
رئیس آقای ارباب کیخسرو
(جازه)

ارباب کیخسرو - بنده مختصر آخواستم عرض کنم راجع به آن مطالبی که آقای مستعان الملك نوشته اند کسانی که سابقه دارند تصدیق می کنند مطابق با واقع است و حقیقه برای مجلس شورای ملی هم زینده نیست اشخاصی که متحصن میشوند يك مدت طولانی بلا تکلیف بماند اینها برای این متحصن میشوند که زودتر بحقوق رسیدگی شود و بقرار فرمایشی که آقای فاطمی فرمودند امیدواری میرود که زودتر تکلیفشان معین شود و بنده تقاضا میکنم از ایشان اگر این مسئله مثل چیزهای دیگر ممکن است از وزارت مالیه تأخیری بشود یاد آوری فرمایند که زود تر تکلیف اینها معین شود

رئیس - آقای داور
(اجازه)

داور بنده میخواستم در تعقیب بیاناتی که آقایان کردند عرض کنم راجع بآن طرخی که بکده زیادی از آقایان امضاء کرده اند

يك راپرتی از کمیسون فرامین مالیه رسیده است میخواستم تقاضا کنم آن خیر امروز و اگر امروز ممکن نیست در اول جلسه آتیه مطرح شود در اینجا کمیسون فرامین مالیه احاله داده است بکمیسون عدلیه و باید تکلیف کمیسون هم معلوم شود که زودتر بتوان باین طرح رسیدگی کرد

رئیس - راجع بقانون امروزمان اینجا يك پیشنهادی شد و بنده عرض کردم نمیشود قرائت کرد علتش اینست که آن پیشنهادی که شده است با نظامنامه موافقت ندارد پیشنهاد که میشود باید بطور طرح قانونی باشد و بکمیسون مبتکرات مراجعه شود بعد بیاید بمجلس

آقای روحی پیشنهاد کرده اند قانون ممیزی جزو دستور شود مخالف ندارد ؟

فاطمی - بنده مخالفم
رئیس - فرمائید

فاطمی - اولاً اینکه آقای روحی در ضمن اظهاراتشان فرمودند که راپرت تمام نشده عرض میکنم تمام شده است و کمیسون فرامین مالیه هم کاملاً وظایف خود را انجام داده است در چند روز قبل نشست و يك ماده تنظیم کرد و تمام شد باز اغلب آقایان يك ایرادات و اشکالاتی داشتند و تقاضا کردند که این راپرت داده نشود تا در خارج ما يك جلسه تشکیل بدیم و راه حلی پیدا کنیم دیروز صبح ولی هنوز آن راه حلی که همه آقایان اتفاق نظر داشته باشد پیدا نشده

والا کمیسون راپرتش را داده و اشکالی

نیست و اگر امر فرمایند بنده الان ممکنست راپرتش را بدهم که برای پس فردا هم جزو دستور شود
ولی بر فرض برای پس فردا هم جزو دستور شود و بیاید اینجا مطرح شود آن اتفاق نظری پیدا نخواهد شد
پس بهتر اینست که در عرض این که پس فردا این را جزو دستور بکنند فردا آن جلسه را تشکیل بدهند بعد بیاید در مجلس و این قانون تمام شود و هیچ معطلی هم نخواهد داشت

رئیس - باید رأی بگیریم
روحی - اجازه میفرمائید توضیح بدهم

رئیس - عده کافی نیست - فرمائید
روحی - در ضمن توضیحات بنده راجع بعدم تعطیل کمیسون ها آقای رئیس کمیسون فرامین مالیه بطور بلند گفتند که کمیسون قانون ممیزی را تمام کرده و آقای مخبر اظهار ایشان را تکذیب میکنند عقیده بنده اینست که هر چه پیشنهادی دولت است نباید در مجلس و ما روی آن مذاکره کنیم و قانون ممیزی را اصلاح کنیم والا تا این کمیسون فرامین مالیه هست قول میدهم که قانون ممیزی هزار سال دیگر هم نخواهد گذشت

رئیس - عده کافی نیست
آقا سید یعقوب - عده برای ختم جلسه هم کافی نیست

وزیر پست و تلگراف - فرار دادی است ما بین وزارت پست و تلگراف و که پانی یونکرس تقدیم مجلس شورای ملی میشود يك لایحه هم در باب اعتبار متحرک وزارت پست و تلگراف تقدیم مجلس شورای ملی کرده ام و از طرف مجلس شورای ملی به کمیسون بودجه رجوع شده و کمیسون هم تصویب کرده است

چون موق العاده لازم است خواهشندم برای دستور جلسه آتیه مقرر فرمائید که زودتر بگذرد

رئیس - آقای تدین
(اجازه)

تدین - در جلسه گذشته که راپرت متعلق بکمیسون بودجه جزء دستور امروز شد

یکی راجع باستخدام يك نفر حداد آلمانی و یکی هم راجع باستخدام يك نفر معلم دندان سازی بنده تفهیمیدا چطور شد که مطرح نشد

رئیس - هر دو نواقص دارد یکی راجع میشود بکمیسون معارف و یکی هم به کمیسون دیگر

عده کافی نیست
(مجلس بیست دقیقه بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی حسین پیرنیا
منشی م - شهاب
منشی د کتر احتشام طباطبائی